

ASIA**Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden menettely****KANTELU**

Kantelija on arvostellut 12.4.2019 oikeuskanslerinvirastoon saapuneessa kantelussaan ja 15.4.2019 saapuneessa täydennyksessään Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden menettelyä sen 29.1.2019 ratkaiseman valitusasian käsittelyssä.

Kantelija on lisäksi kantelussaan arvostellut KAS-asunnot Oy:n menettelyä siltä osin, kun heidän internetsivuillaan ei ole ollut asianmukaisia tietoja saatavilla ruotsinkielellä, Kesko Oyj:n menettelyä näkövammaisten avustamisessa kaupassa sekä Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf:n menettelyä kokemusasiantuntijoiden palkkioiden maksamisessa.

Kantelija on arvostellut myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan, Pohjois-Suomen ja Helsingin hallinto-oikeuden sekä korkeimman hallinto-oikeuden menettelyä hänen asioidensa käsittelyssä vuosien 2017-2019 aikana.

SELVITYS

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 13.9.2019 antanut kantelun tutkimiseksi selvityksen.

Selvityksen mukaan kantelijan Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle osoittama sähköisesti saapunut valituskirjelmä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksestä 23.10.2018 kirjattiin vireille tulleeaksi 17.12.2018. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ilmoituksen mukaan asian haltuunottovaiheessa ei kiinnitetty riittävästi huomiota lautakunnan päätöksen valitusosoituksessa todettuun valitusviranomaiseen, Helsingin hallinto-oikeuteen. Ilmeisesti valittajan kotipaikka ja asian tavanomaisesta poikkeava valitustie johtivat väärään johtopäätökseen käsittelevästä tuomioistuimesta. Mikäli oikea valitusviranomainen olisi huomattu kohta valituksen vireille tulon jälkeen, olisi jäljellä oleva valitusaika riittänyt valituksen siirtämiseen ajoissa Helsingin hallinto-oikeudelle.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ilmoituksen mukaan joka tapauksessa valitusasia tuli siirtää, vaikkakin myöhästyneenä, Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäväksi, koska asiassa toimivaltaisen tuomioistuimen on viime kädessä tutkittava valitusajan noudattaminen.

Käytettävissäni on ollut Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden 16.10.2018 antama päätös ja korkeimman hallinto-oikeuden 28.3.2019 antama päätös, Helsingin hallinto-oikeuden 31.10.2018 antama päätös sekä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden 29.1.2019 antama päätös, Helsingin hallinto-oikeuden 13.3.2019 antama päätös ja korkeimman hallinto-oikeuden 1.7.2019 antama päätös.

RATKAISU

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden menettely 29.1.2019 ratkaistun valitusasian käsittelyssä

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen hallintolainkäyttölain (586/1996, voimassa 31.12.2019 saakka) 29 §:n mukaan, jos valitus on ilmeisestä erehdyksestä tai tietämättömyydestä pantu vireille viranomaisessa, jonka toimivaltaan sen käsittely ei kuulu, viranomainen voi siirtää valituksen toimivaltaiselle viranomaiselle. Jos kysymys toimivaltaisesta viranomaisesta on ilmeisen selvä, valituksen tutkimatta jättämisestä ei tarvitse tehdä päätöstä. Siirrosta on ilmoitettava valittajalle.

Hallintolainkäyttölakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 217/1995 vp) todetaan, että ehdotettujen säännösten tavoitteena on osoittaa, että myös hallintolainkäytössä viranomaiset voivat oma-aloitteisesti siirtää asian oikealle viranomaiselle. Asian siirtäminen yksinkertaisessa menettelyssä on usein sekä valittajan että viranomaisten kannalta järkevä ja tarpeetonta työtä estävä tapa ohjata asia oikealle viranomaiselle. Vaikka laki ei asettaisi siirtovelvollisuutta, ehdotetun säännöksen tarkoituksena on, että siirto toimitetaan silloin, kun se on mahdollista ja käytännössä tarkoituksenmukaista. Ehdotetun siirtomenettelyn ja erityisesti 29 §:n 1 momentin toisen virkkeen tarkoituksena on, että viranomainen pyrkii toimimaan mahdollisimman nopeasti silloin, kun määräajan päättymisen on lähellä.

Kantelija on saanut 14.12.2018 tiedokseen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan 23.10.2018 antaman päätöksen. Kantelijan valitus yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan 23.10.2018 antamasta päätöksestä on saapunut Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen 17.12.2018. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 29.1.2019 antamallaan päätöksellä jättänyt valituksen toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta ja siirtänyt kantelijan valitusasian Helsingin hallinto-oikeuteen. Helsingin hallinto-oikeus on 13.3.2019 antamallaan päätöksellä jättänyt kantelijan valituksen myöhään saapuneena tutkimatta. Korkein hallinto-oikeus on 1.7.2019 antamallaan päätöksellä hylännyt kantelijan valituslupahakemuksen.

Perustuslain 21 §:ää koskevissa esitöissä (HE 309/1993 vp) on korostettu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon toteutumista kokonaisuutena. Hyvän hallinnon käsitteellä tarkoitetaan sekä 21 §:n 1 momentissa mainittuja vaatimuksia viivytyksettömästä ja asianmu-

kaisesta viranomaistoiminnasta että 21 §:n 2 momentissa esitettyä luetteloa hyvän hallinnon osakysymyksistä.

Edellä on viitattu hallintolainkäyttölain 29 §:ään ja sitä koskeviin hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin. En niiden perusteella voi yhtyä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden näkemykseen siitä, että valitusasia tulee siirtää myöhästyneenäkin toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Hallintolainkäyttölaki antaa viranomaiselle mahdollisuuden siirtää sille saapuneen valituksen toimivaltaiselle viranomaiselle, mutta lakiin perustuvaa velvollisuutta tähän ei ole. Mikäli asiaa ei siirretä toimivaltaiseen viranomaiseen, asia on jätettävä viranomaisen toimivaltaan kuulumattomana tutkimatta. Sekä päätös asian siirtämisestä toimivaltaiseen viranomaiseen, että päätös tutkimatta jättämisestä on tehtävä viipymättä.

Kantelijan valitusasiaan on annettu ratkaisu noin kahden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta, mitä voidaan pitää yleisesti ottaen verrattain lyhyenä aikana. Vaikka Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden velvollisuutena ei ole ollut siirtää asiaa toimivaltaiseen tuomioistuimeen, sen olisi hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti tullut tehdä viipymättä ratkaisu asian siirtämisestä toimivaltaiseen tuomioistuimeen tai asian tutkimatta jättämisestä sen toimivaltaan kuulumattomana. Mikäli Pohjois-Suomen hallinto-oikeus olisi asian vireille tullessa viipymättä selvittänyt, onko kantelijan valitus saapunut oikeaan tuomioistuimeen, kantelija olisi ehtinyt saattaa valituksensa vireille oikeaan tuomioistuimeen. Koska kantelijan valitus oli siirretty yli 30 päivän kuluttua asian vireille tulosta toimivaltaiseen tuomioistuimeen, kantelijan valitus oli ollut myöhässä ja perustuslain 21 §:ssä turvattu oikeus hakea muutosta ei ole kantelijan asiassa toteutunut.

Katson, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on kantelijan asiassa laiminlyönyt noudattaa valitusasioiden viivytyksettömässä käsittelyssä hyvän hallinnon periaatteita.

Muut kantelussa esitetyt seikat

Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Oikeuskansleri ei voi puuttua viranomaisten tai tuomioistuinten toimi- ja harkintavaltansa rajoissa tapahtuvaan päätöksentekoon. Tuomioistuimia valvoessaan oikeuskansleri voi puuttua lähinnä selkeisiin menettelyllisiin virheisiin, lainmukaisen harkintavallan väärinkäyttöön sekä perus- ja ihmisoikeuksia loukkaavaan toimintaan. Oikeuskansleri ei voi siten puuttua esimerkiksi siihen, miten tuomioistuin on käyttänyt sille lain mukaan kuuluvaa harkintavaltaa, ellei tuota harkintavaltaa ole ylitetty. Oikeuskansleri ei voi muuttaa tai kumota tuomioistuinten ratkaisuja, määrätä niitä muutettaviksi tai määrätä asioita uuteen oikeuskäsittelyyn.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menettelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Siltä osin, kun kantelu koskee Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf:n ja Kesko Oyj:n menettelyä, totean, että Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf ja Kesko Oyj ovat yksityis-oikeudellisia yhteisöjä, joiden toiminnan valvominen ei kuulu oikeuskanslerin tehtäviin ja toimivaltaan.

Kantelu koskee myös KAS-asunnot Oy:n, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan, Pohjois-Suomen ja Helsingin hallinto-oikeuden sekä korkeimman hallinto-oikeuden menettelyä kantelijan asioiden käsittelyssä vuosien 2017-2019 aikana. Kantelun sekä oikeuskanslerinviraston käytössä olleiden päätösten perusteella minulla ei ole aihetta epäillä, että kantelijan asioissa olisi toimittu tavalla, joka edellyttäisi toimenpiteitäni viranomaistoiminnan ylimpänä laillisuusvalvojana tai että viranomaiset olisivat kantelijan asioita käsitellessään ylittäneet harkintavaltansa tai menetelleet lainvastaisesti tavalla, joka antaisi minulle viranomaistoiminnan laillisuusvalvojana aihetta toimenpiteisiin.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän vastaisen varalle Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden huomiota sille saapuneiden valitusten viivytyksettömään käsittelyyn.

Kantelu ei ole antanut aihetta muihin toimenpiteisiin.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijä

Linda Harjutsalo

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE
POSTIOSOITE

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN
TELEFAKSI

0295 16001
09 160 23975

E-MAIL
INTERNET

etunimi.sukunimi@okv.fi
www.okv.fi